

Гоблик Володимир Васильович
доктор економічних наук, доцент
Мукачівський державний університет

Гоблик Владимир Васильевич
доктор экономических наук, доцент
Мукачевский государственный университет

Hoblyk V.
doctor of economic sciences, associate professor,
Mukachevo State University

ВИКОРИСТАННЯ СВІТОВОГО ДОСВІДУ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ПРОЦЕСІ ПОДОЛАННЯ КРИЗОВИХ ЯВИЩ ПЕРЕХІДНОГО ПЕРІОДУ

ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МИРОВОГО ОПЫТА ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В ПРОЦЕССЕ ПРЕОДОЛЕНИЯ КРИЗИСНЫХ ЯВЛЕНИЙ ПЕРЕХОДНОГО ПЕРИОДА

USING THE EXPERIENCE OF FOREIGN INVESTMENT ATTRACTION IN THE PROSES OF OVERCOMMING DURING THE CRISIS TRANSITION

Анотація. У статті проведено аналіз та узагальнено світовий досвід залучення інвестицій на прикладі економіки Китаю. Запропоновано заходи щодо покращення інвестиційного клімату в державі, використовуючи досвід зарубіжних країн в сьгоднішніх українських реаліях.

Ключові слова: іноземні інвестиції, інвестиційний клімат, регіон, економічне зростання, місцеве самоврядування.

Аннотация. В статье проведен анализ и обобщен мировой опыт привлечения инвестиций на примере экономики Китая. Предложены меры по улучшению инвестиционного климата, используя опыт зарубежных стран в нынешних украинских реалиях.

Ключевые слова: иностранные инвестиции, инвестиционный климат, регион, экономический рост, местное самоуправление.

Summary. The article analyzes and summarizes the world experience of investment attractiveness as the example of China's economy. Analyzed measures of improve the investment climate in the country, using the experience of foreign countries in the current Ukrainian realities.

Key words: foreign investment, investment climate, region, economic growth and local government.

Україна для іноземних інвесторів є потенційним партнером і при створенні сприятливого інвестиційного клімату може залучити надзвичайно величезні інвестиційні кошти. Проте на теперішній час надходження зовнішніх інвестицій є не значними. Оцінка причин такого становища та вивчення світового досвіду країн, які вдало вирішують поставлені проблеми, надасть змогу аналізувати інвестиційну діяльність країн та залучити їх досвід. Метою даної

статті є аналіз і узагальнення світового досвіду залучення інвестицій, визначення позитивних чинників які впливають на інвестиційну діяльність провідних країн. Однією з таких країн є Китай, де за останні три десятиліття найбільш динамічно зростала економіка.

Починаючи з 80-х років китайський уряд активно заохочує іноземних інвесторів до співпраці. Спочатку політика держави щодо залучення іноземних інвестицій була прагматичною та орієнтованою на контроль.

Іноземне інвестування дозволялось у обмеженій кількості секторів та локацій (напр. СЕЗ). Дозволялось заснування спільних підприємств двох типів, а можливість 100% власності іноземним інвестором взагалі виключалась. Іноземні дочірні підприємства повинні були експортувати всю свою продукцію. Китаю бракувало основних елементів ефективного механізму залучення інвестицій, як наприклад, матеріально-технічної бази, мобільної робочої сили, верховенства права. В якості компенсації Китай запропонував іноземним інвесторам фінансові стимули в спеціальних економічних зонах, такі як податкові канікули на п'ять років та зниження вдвоє ставки податку на доходи підприємств.

В 90-х роках завдяки зростанню інвестиційних потоків та покращенню умов діяльності Китай спростив багато обмежень. Було дозволено підприємства з повністю іноземним капіталом, і їх кількість швидко зростала. Спростили вимоги щодо експорту продукції та дозволили їй продаж внутрішнім споживачам. Зняли заборону на приватну власність на автомобілі. Після цього більшість світових мультинаціональних компаній хлинули на китайський ринок.

В Китаї діє каталогізована система інструкцій щодо проектів залучення інвестицій. Вона складається з 4 каталогів, в яких міститься інформація щодо заборонених, обмежених, дозволених та рекомендованих проектів. Каталог обмежених проектів надає перелік секторів, у яких дозволене іноземне інвестування, але процедура вивчення і затвердження проектів може бути довшою та більш строгою. Інвестуванню, яке передбачене каталогом рекомендованих проектів, створюються особливі умови, оскільки воно відповідає політиці розвитку Китайської республіки, яка спрямована на сприяння розвитку високотехнологічних та капіталомістких секторів, а також центральних та західних регіонів країни. Крім того, нещодавно до даного переліку додалися проекти, спрямовані на збереження енергії, захист навколишнього середовища та ефективне використання та переробку ресурсів.

З середини 2000 років в Китаї починають з'являтися сумніви щодо доцільності такого потужного впливу іноземних інвестицій. Частина китайських підприємств заявила про жорстку конкуренцію з боку іноземних компаній у їхній сфері, а також про те, що таке потужне інвестування призводить до іноземної монополії в деяких стратегічно важливих секторах, що є загрозою для національної безпеки. Крім цього, зросло занепокоєння тим, що така надмірна залежність від іноземного інвестування може призвести до проблем економічного зростання, які спостерігалися в 90-х роках в Латинській Америці.

В результаті, Китайський уряд, відкидаючи можливість створення бар'єрів для інвестицій, все ж намагається спрямовувати їх на заповнення прогалин економіки у високотехнологічних секторах та екоіндустрії. А у 2008 році у відповідь на численні прохання внутрішніх підприємств Китайський уряд обмежив фінансові пільги іноземним інвесторам, але почав надавати гарантії щодо не погіршення податкового режиму на весь термін реалізації інвестиційного проекту. Таким чином, іноземні інвестори в Китаї користуються значними перевагами, які пропонує місцева політика залучення інвестицій, зокрема знижені податок на дохід, на користування ресурсами та землею, експортні/імпортні мита, а також пріоритет у доступі до основних інфраструктурних об'єктів і послуг та фінансова підтримка для новачків. Зони вільної торгівлі (найбільші — Далянь, Гуаньчжу, Хайнан, Шанхай, Тяньжін), безмитні зони та численні зони економічного розвитку пропонують інвесторам запропоновані пільги.

Отже, використовуючи досвід Китаю в українських реаліях, можна стверджувати, що, залучення інвестицій в значній мірі залежить від: низькою собівартістю виготовленої продукції та послуг (кваліфіковані робочі кадри, система податків), розвинена інфраструктура, в тому числі якість доріг, зовнішні і внутрішні ринки збуту, трансакційні витрати інвестора, якість людського капіталу, національний склад населення, мова, культура, розвиток малого обслуговуючого бізнесу, енергопостачання), політична і економічна стабільність.

Оцінюючи становлення та інвестиційного механізму в розвиток української економіки необхідно відмітити, що зовнішні, тобто інвестиції інших становлять у різних регіонах держави лише 3–8% від загальної кількості інвестованих коштів [2]. Це свідчить про низьку зацікавленість іноземних підприємців до інвестування в національну економіку та її регіонів з двох причин: перше-це високий рівень корупції на всіх шаблях державної влади, а звідси і високий ризик вкладання інвестицій; друге, низького рівня поінформованості закордонних інвесторів про перспективні об'єкти для інвестування в межах окремих регіонів.

З ціллю покращення регіонального інвестиційного клімату в Україні можна рекомендувати заходи, які успішно використовуються в розвинених державах світу, а також були свого часу апробовані постсоціалістичними державами при переході від командно-адміністративної системи до ринкової.

Насамперед це стосується впровадження преференційних режимів для залучення іноземних інвестицій на довгострокову перспективу, а гарантією держави є прийняття законів, з врахуванням стратегії

розвитку держави та її регіонів. При цьому важливо вміле поєднання іноземні інвестиції та внутрішнє інвестування у відповідних пропорціях, що вберігає регіональні економічні комплекси від нестабільності в умовах глобальної конкуренції.

По-друге, органи влади та органи місцевого самоврядування повинні створити всі умови для покращення інвестиційного клімату на відповідних територіях, подбати про інфраструктурне забезпечення інвестора, і найголовніше від залучення інвестицій. Робота підприємств з іноземними інвестиціями повинна покращувати соціально-економічний розвиток регіонів та рівень життя населення.

По-третє, інвестиції надходять в ті регіони, де постійно дбають про підвищення якості людського капі-

талу, розвивається науково-освітня та консалтингова сфера, насичується інформаційний простір регіону.

По-четверте, при розробці стратегії розвитку регіону в сучасних умовах інвестиції необхідно передбачувати, застосувати в нових формах транскордонної співпраці, орієнтованої на інноваційні сфери економіки прикордонних регіонів нашої держави [3].

По-п'яте, регіони, інвестиційна політика яких визначає характер формування інвестиційного клімату повинні приділяти першочергову увагу розвитку науково-освітньої бази, підготовці та перепідготовці кадрів для підприємницьких структур, насамперед з погляду реалізації інноваційних проектів, дбати про збільшення чисельності науково-педагогічних кадрів та обсягів виконання науково-технічних робіт.

Література

1. Inward FDI in China and its policy context. [Internet resource] / Vale Columbia Center on Sustainable International Investment Official Website. Available from: http://www.vcc.columbia.edu/files/vale/documents/China_IFDI_final_18_Oct_0.pdf
2. Дані зі сторінки Державного комітету статистики України (www.ukrstat.gov.ua).
3. Гоблик В. В. Формирование инвестиционного климата в странах с развивающейся экономикой / Гоблик В. В. // Международный научно-аналитический журнал «Евразийская интеграция: экономика, право, политика». — Санкт-Петербург, 2013. — № 13. — С. 84–92.